

Indledningen er redigeret af Krista Stinne Greve Rasmussen og Jon Tafdrup

Tilsyn ved dr.phil. Jes Fabricius Møller

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

“Sang paa Kongens Fødselsdag, 18. september 1841, i Danske Samfund”

ved Vibeke A. Pedersen

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Danske Samfund
- 3 Årstiderne og det danske landskab
- 4 Melodi
- 5 Efterliv
- 6 Anvendt litteratur
- 7 Anvendt webside

1 Anledning

Allerede titlen tilkendegiver anledningen: Kongens fødselsdag. Den 18. september 1841 var Christian 8.'s anden fødselsdag, efter at han havde overtaget tronen fra sin afdøde halvfætter, Frederik 6. Der var derfor stadig en vis optimisme at spore i forhold til, hvad man i forskellige kredse forventede, at Christian 8. kunne udrette politisk i retning af større indflydelse, fx fra de rådgivende provinsialstænder (stænderforsamlingerne). Som det fremgår af titelbladet, var sangen skrevet til at blive sunget ved et møde i foredragsforeningen Danske Samfund, hvor Grundtvig gerne deltog, oftest med en sang eller et foredrag (eller begge dele).

2 Danske Samfund

Grundtvig havde sammen med bl.a. Frederik Barfod, Frederik Hammerich, P.C. Kierkegaard og Orla Lehmann i foråret 1839 været med til at stifte selskabet eller foredragsforeningen Danske Samfund. I en artikel i tidsskriftet *Brage og Idun* havde

Grundtvig redegjort for tanker og ideer bag samfundet, der skulle fremme danskhed og folkelighed, [læs mere om denne forening her](#).

3 Årstiderne og det danske landskab

Da kongens fødselsdag falder i september, er det naturligt, at Grundtvig i begyndelsen af strofe 1 lægger ud med at tidsfæste sang og begivenhed til efteråret. I begyndelsen af strofe 2 dominerer vinterbilledet, hvilket både skal forstås billedligt og konkret. Konkret fordi den foregående konge, Frederik 6., var død i december 1839, billedligt fordi vinterens ophør åbner for det (politiske) tøbrud og forår, som den nye konges tiltrædelse havde givet håb om. Strofe 3 anskuer kongerne set gennem det vegetative års referenceramme, idet Christian på det symbolske plan skal høste, hvad Frederik såede, hvorved høstbilledet fra strofe 1 træder endnu tydeligere frem. Tvillingvåren tilkendegiver ligeledes dobbeltbetydningen af årstidsbilledet. Håbet om fremgang for landet i såvel materiel som mental forstand kædes sammen med fortidens Freja og hendes guldsmykke Brisingamen i strofe 4. Endelig opfordres himmellegemerne sol og måne til at stå stille et øjeblik over et historisk/bibelhistorisk besjælet høstlandskab, hvor der spilles på, at sagnkongen Dan også kan opfattes som en slags metonymi for Danmark (strofe 5).

Læs mere

Bibelallusionen i denne sidste strofe ("Soel! stat stille over Dan, / Maane! over Møen") trækkes faktisk endnu længere ud, end disse to første verslinjer indikerer. For i *Biblen* står solen stille næsten en hel dag, så israelitterne kan få deres hævn over amoriterne (Jos 10,12-14).

Når man betænker, hvor ofte Grundtvig lod sin glæde over de politiske tiltag, forgængerens Frederik 6. havde gennemført, komme til udtryk, særligt oprettelsen af de rådgivende provinsialstænder (også kaldet stænderforsamlingerne), er det påfaldende, at han i denne sang, der skal hylde kongen, ikke omtaler konkrete handlinger fra kongens side. Læst positivt kan det ses som et udtryk for, at høsten, dvs. Christian 8., allerede *er* opfyldelsen af de politiske forhåbninger, læst negativt som udslag af, at der for Grundtvig i forbindelse med Danske Samfund, hvortil sangen er skrevet, endnu ikke er så meget positivt at referere til.

4 Melodi

Melodiangivelsen lyder "Dannevang med grønne Bred", og hermed henvises til Bernhard Severin Ingemanns digt med denne førstelinje. Det blev skrevet i 1816 og fik senere melodi af komponisten Christoph Ernst Friedrich Weyse. Ingemann var en nær ven af Grundtvig, og Weyses melodi blev ofte brugt til lejlighedssange, hvilket fremgår af registret til Torben Palsbos Visesamling, Det Kongelige Bibliotek, der har knap en snes henvisninger til denne melodi.

5 Efterliv

Ud over optrykket i ugeskriftet *Dannebrog* 1841-1842 blev sangen ikke genoptrykt i Grundtvigs levetid, og den kom dermed heller ikke til at indgå i *Viser og Sange for Danske Samfund*, som ellers var et oplagt sted for et genoptryk.

6 Anvendt litteratur

- Grundtvig, N.F.S. (1839) "Det Danske Samfund" i Frederik Barfod udg. *Brage og Idun, et nordisk Fjærdingsårsskrift, udgivet, med Bistand af Danske, Svenske og Normænd*, nr. 1, hæfte 2, s. 414-473. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1841-1842) "Paa Kongens Fødselsdag, 18de September 1841" i Jacob Christian Lindberg udg. *Dannebrog*, nr. 24-25, sp. 411 f. København.
- *Viser og Sange for Danske Samfund* (1840-1842) udg. Danske Samfund, bind 1-4. København.
- Weyse, Christoph Ernst Friedrich (1837) *Otte Melodier til B.S. Ingemanns Morgensange for Börn*. København.

7 Anvendt webside

- [Palsbos visesamling](#) (25. november 2021)